

Únia žien Slovenska vyzýva prezidenta Gašparoviča, aby nepodpísal novelu Zákona o zdravotnej starostlivosti

Únia žien Slovenska vyzýva prezidenta Ivana Gašparoviča, aby nepodpísal novelu Zákona o zdravotnej starostlivosti, ktorá zavádza nové pravidlá umelého prerušenia tehotenstva. Organizácii sa nepozdáva najmä povinnosť oznamovať každú interrupciu štátu vrátane osobných údajov ženy. Podľa nich na to neexistuje žiadny legitímny dôvod.

Jana Belovičová, Rádio Slovensko, 26.6.2009

Interrupcie po novom

Ženy, ktoré chcú ísť na interrupciu, dostanú dva dni na zváženie všetkých pre a proti. Rozhodli o tom poslanci. Predtým musia podpísať tlačivo, že ich lekár informoval nielen o rizikách zákroku, ale aj iných možnostiach ako dieťa zachrániť.

Úlohy dostalo z nového zákona aj ministerstvo zdravotníctva.

Redaktorka: „Po novom môžu lekári urobiť potrat až po dvoch dňoch od poučenia ženy aj o iných alternatívach, napríklad utajenom pôrode, možnosti rýchleho osvojenia, či získania peňazí od neziskových organizácií.“

Jozef Španka, gynekológ, Spoločnosť pre plánované rodičovstvo: „Snahu treba oceniť, ale myslím si a nemyslím si to len ja, nepovedie k nejakému markantnému ďalšiemu znižovaniu počtu interrupcií na Slovensku. Ten počet je aj tak malý.“

Redaktorka: „Štatistiky hovoria jasne, počet interrupcií na tisíc žien v plodnom veku je menej ako 10. Podľa doktorky Kováčovej každá minúta či informácia navyše môže zachrániť dieťa.“

Lubica Kováčová, gynekologička: „Keď mamička videla bijúce srdiečko plodu na ultrazvuku, rozhodnutá pre interrupciu, rozplakala sa a dieťaťko sa nám po rokoch už ako dospelý človek prišiel poďakovať.“

Interrupcií bolo vlani najmenej

V roku 2008 štatistickí zaznamenali 13 394 umelých potratov, čo je najmenej v histórii. Oproti predchádzajúcemu roku je to však len o 30 menej.

Redaktorka: „Nový zákon pritvrdil aj pri interrupciách u neplnotletých dievčat. Ich rodičom dal právo rozhodnúť, či ich dcéra môže zákrok podstúpiť.“

Lubica Kováčová, gynekologička: „Nemajú samozrejme ani právo voliť, ale mali právo zvoliť smrť alebo život.“

Jozef Španka, gynekológ, Spoločnosť pre plánované rodičovstvo: „Tie dievčatá nemusia mať dobré vzťahy v rodine, nemusia žiť s rodičmi, môže to byť problém naháňať ten podpis.“

Redaktorka: „Ministerstvo zdravotníctva by malo po novom na internete zverejňovať organizácie, ktoré môžu žene v ťažkej situácii pomôcť. Ako to chce robiť, sme sa nedozvedeli. Zákon nechce ani komentovať.“

Richard Raši, minister zdravotníctva: „Počkáme si, či daný materiál podpíše pán prezident, pretože došlo množstvo podporných, ale aj množstvo nesúhlasných stanovísk.“

Redaktorka: „Kritici hovoria o porušení práva na súkromie, či ochranu osobných údajov. Lekári totiž musia podávať hlásenie štátu o každej požadovanej interrupcii, vrátane rodného čísla ženy. Všetky výhrady ešte posúdi prezident. Ak by zákon podpísal, zmeny začnú platiť od septembra.“

Andrea Šprochová
TV Markíza, 28.6.2009

Interrupciou sa končí čoraz menej tehotenstiev. Najviac ich podstúpili slobodné a bezdetné a vydaté ženy s dvoma deti. Včera o tom informoval Štatistický úrad. (joč), SME, 30.6.2009

Jedinečný nástroj v Zelenči

„Je jedinečný a postavil ho až majster z Rakúska. V Zelenči pri Trnave vo farskom Kostole Panny Márie majú unikátny organ. Stál stovky tisíc eur a po ročnej tvrdej práci ho dnes posvätil trnavský arcibiskup.“

Roman Ruttkay, redaktor TV Markíza: „Počuli ste tóny kráľovského píšťalového organu a tu je jeho 52-ročný majster z Rakúska.“

Michael Walcker Mayer, stavitel' organa: „Som rád, že som mohol postaviť tento organ. Dúfam, že si ho veriaci zoberú k srdcu.“

Roman Ruttkay, redaktor TV Markíza: „Unikát má presne 1079 píšťal, pričom najmenšia meria 15 milimetrov a najväčšia takmer tri metre.“

Stanislav Šurin, koncertný organista: „Asi môžem povedať, že aj u nás máme nástroj porovnateľný s organmi, ktoré stoja v nemeckých, rakúskych kostoloch.“

obyvatelia obce Zeleneč: „Je to ozaj veľmi lahodný balzam na dušu.“

obyvatelia obce Zeleneč: „Veľmi sa tešíme tomu, že sme sa toho dožili.“

Roman Ruttkay, redaktor TV Markíza: „Celý organ váži tri a pol tony. Okrem majstra pracovali na ňom ešte piati ľudia. Použili päť kubíkov dubového dreva a odpracovali neuveriteľných 5500 hodín.“

Anton Adamkovič, dekan, farár: „Organ, aj keď by bol aký fantastický, nenahradí ľudský hlas.“

Roman Ruttkay, redaktor TV Markíza: „Stavba organu stála 200 tisíc eur, čo je asi 6 miliónov korún. Väčšinu zaplatila cirkev a veriaci.“

Anton Adamkovič, dekan, farár: „Mnohí hovoria, že mohlo sa aj inak využiť to množstvo peňazí. Ja som dal otázku, no inak využili povedzme tí, čo sú v krčmách, za jeden rok tí návštevníci krčmy minuli oveľa viac.“

Roman Ruttkay
TV Markíza, 28.6.2009

Majster Pavol sa dočkal

Historické jadro Levoče aj s päťstoročným oltárom Majstra Pavla sa dočkalo. Je zaradené v Zozname svetového kultúrneho dedičstva UNESCO.

Síce nie samostatne, ale oň rozšírili už zapísaný Spišský hrad a pamiatky okolia.

Levoča na to dlho čakala. „Je to rozumné, „ povedal návštevník Ján.

Aj dekana Františka Dluhoša to potešilo. Katolícky Chrám svätého Jakuba zo 14. storočia so slávnym oltárom postupne obnovujú.

„Urobili sme strechu, vežu, tri kaplnky, kazateľnicu, šesť menších oltárov aj organ.

Zatiaľ minuli asi 6, 6 milióna eur (200 miliónov Sk), „ povedal farár. No zhruba toľko ešte treba na ďalšiu obnovu. Najmä na podlahu, fasádu, výmenu farebných okien, aj na úpravy hlavného oltára, ktorý naposledy obnovovali asi pred polstoročím.

Kto nevidel v Levoči tento oltár, akoby tam ani nebol.

Je to najvyšší gotický drevený oltár na svete. Má vyše 18 metrov a ročne si ho pozrie viac ako dvetisíc turistov.

V úžase pred ním zastaná a obdivujú dokonale umenie Majstra Pavla z Levoče. Tri sochy: Madonu s dieťaťom, svätého Jakuba a Jána vyrezával sám, každú z jedného kusa lipového dreva. Pri ostatných mu pomáhali tovariši. Dostali za to malú odmenu, ich tváre zvečnil do postáv apoštolov vo výjave Poslednej večere. Chrám sa pýši aj unikátnou zbierkou dvanástich gotických krídlových oltárov, aké nevlastnia ani veľké svetové galérie.

Denne tam slúžia sväté omše.

ERIKA KRČOVÁ
Plus jeden deň, 30.6.2009

Spojené štáty americké zjednodušia prísťahovalecké pravidlá pre migrantov

Spojené štáty americké zjednodušia aj prísťahovalecké pravidlá pre migrantov pracujúcich v duchovnej sfére.

Americké súdy sprístupnia zelenú kartu cirkevným pracovníkom cudzieho pôvodu, ktorí sa uchádzajú o trvalý pobyt. Informovala o tom katolícka

organizácia Clinic, ktorá registruje viac ako tisíc náboženských komunít a katolíckych diecéz a arcidiéce, usilujúcich sa získať pre svojich nelegálne prísťahovaných pracovníkov povolenie na pobyt v USA.

Rádio Lumen, 27.6.2009

Chlapci okradli mníchov

Dvoch len 15-ročných chlapcov chytili pri krádeži v kapucínskom kláštore v Hriňovej. Pri úteku ich nachytil jeden z mníchov a s domácimi sa im ich podarilo dolapiť. Chlapci chceli ukradnúť peniaze a notebook, kapucíni by tak prišli o takmer 1700 .“

Katarína Klimáčková, redaktorka TV JOJ: „Tento kapucínsky kláštor v odľahlejšej časti Hriňovej si mladí chlapci vybrali ako cieľ svojej lúpeže. Zlodeji boli len dvaja 15-roční bratanci. Nepozorovane sa prešmykli do budovy a v prázdnej kancelárii našli pokladničku. Zobrali všetky peniaze aj notebook. Pri úteku z kláštora si bežiacich chlapcov všimol jeden z mníchov a začal ich nahaňat.“

Sused: „Lebo oni mali v pláne ujsť dolu na Krivec, ale on im skrivil cestu.“

Katarína Klimáčková, redaktorka TV JOJ: „S lupom sa tak dvaja zlodeji ďaleko nedostali. Ukradnuté veci museli vrátiť mníchom. Žiaci základnej školy si tak navyše na konci školského roka narobili problémy.“

Chlapec: „Nie, prvý raz som tam išiel len tak. Tak mňa to mrzí, že takú hlúposť.“

Katarína Klimáčková, redaktorka TV JOJ: „Krádež pripadala chlapcom ako ľahká cesta k získaniu peňazí. V kláštore jeden z nich ministroval a pritom si všimol pokladničku, do ktorej veriaci hádzu počas omše peniaze.

Budovu tak dobre poznal a vedel, kedy býva kancelária prázdna.“

Sused: „Mal už tam dáky pokus. Pokradol niečo a, teda aspoň tak mu ten kapucín hovoril, že sa nepokáral.“

Katarína Klimáčková, redaktorka TV JOJ: „Po neúspešnej krádeži skončili obaja chlapci na policajnej stanici. Svoj čin vraj už oľutovali, následky však ponesú obaja.“

Mária Faltániová, hovorkyňa KR PZ Banská Bystrica: „Z prečinu krádeže boli obvinení dvaja 15-roční chlapci. A keďže sú mladiství hrozí im trest odňatia slobody až na 1 rok.“

Katarína Klimáčková
TV JOJ, 28.6.2009

Prvý moderný kresťan

Jedno z najväčších svetových náboženstiev by bez Pavla z Tarzu možno nejestvovalo.

Môže to znieť ako rúhanie. Ale kresťanstvo, aké poznáme dnes, nie je ani tak kresťanstvom historického Ježiša Krista, ako skôr náboženstvom, ktoré hlásal a rozšíril Pavol z Tarzu. Pavol, obrátený „apoštol“, ktorý sa so skutočným Ježišom údajne nikdy nestretol, bol rímskym občanom, ktorý ovládal

nielen hebrejštinu, ale aj latinčinu a gréčtinu. Pôvodne mal prvých kresťanov prenasledovať, v jeho živote však nastal obrat a Pavol sa stal pocestným kazateľom.

Veril, že kresťanstvo treba šíriť aj medzi pohanmi - nežidmi, čo bol jeden z možných dôvodov, prečo si podľa niektorých zdrojov nerozumel napríklad s apoštolom Petrom.

Učenie Pavla z Tarzu nekládlo až taký dôraz na dodržiavanie

niektorých židovských zvykov, a až v jeho podobe sa preto mohlo kresťanstvo rozšíriť aj mimo židovského kultúrneho okruhu. Môžeme dodnes špekulovať, či bez „apoštola“ Pavla by kresťanstvo nezostalo len jednou zo židovských siekt.

Pavol podnikol niekoľko misijných ciest, tradícia tvrdila, že bol sťatý a pochovaný v Ríme. (tp)

SME, 30.6. 2009

Vatikán verí, že má kosti apoštola Pavla

Vatikánski archeológovia objavili v Ríme ostatky zakladateľa kresťanstva a jeho najstarší zachovaný portrét Krypta pod oltárom Baziliky svätého Pavla za hradbami skrývala 1700 rokov svoje tajomstvo. Vedci, ktorí do nej nazreli, potvrdili, že je hrobom apoštola Pavla.

Katolícka cirkev asi ani nemohla zakončiť Rok sv. Pavla vo väčšom štýle. Krátko pred sviatkom apoštola národov pápež Benedikt XVI. s dojatím svetom oznámil, že Bazilika svätého Pavla za hradbami naozaj ukrýva ostatky slávneho svätca. Benediktíni, ktorí druhú najväčšiu rímsku baziliku spravujú, sa môžu pripravovať na nápor pútnikov.

Apoštol Pavol bol podľa kresťanskej tradície po svojej poprave pochovaný spolu so svätým Petrom v rímskych katakombách na Via Appia. Neskôr ostatky oboch svätcov previezli na miesta, kde vyrástli dve najväčšie baziliky.

Pápež: Je to on. Svätý Pavol

Keď vatikánski archeológovia začali v roku 2002 skúmať priestory pod oltárom Pavlovej baziliky, narazili na sarkofág s otvormi, cez ktoré prví kresťania hádzali do hrobu svoje prosby.

Po zverejnení objavu v roku 2006 pápež Benedikt XVI. dovolil nazrieť do krypty, ktorá bola naposledy otvorená pred 1700 rokmi. „V sarkofágu, ktorý nebol otvorený po toľko storočí, sa vyhlbil malý otvor, cez ktorý bola zavedená špeciálna sonda,“ citoval denník Corriere della Sera pápeža. Tak sa podarilo objaviť nielen zvyšky kostí, ale aj kúsky ľanovej látky purpurovej farby lemované zlatom. Vedci, ktorí kosti podrobili analýze rádiouhlíkovou metódou, zistili, že patrili človeku, ktorý žil v prvom storočí po Kristovi.

„To potvrdzuje nepopierateľnú tradíciu, že ide o posmrtné pozostatky apoštola Pavla,“ citoval denník L'Osservatore Romano pápeža. Arcikňaz baziliky kardinál Andrea Cordero Lanza di Montezemolo nevyhlásil, že pápež môže nariadiť podrobnejšie preskúmanie krypty.

Jej úplné otvorenie však označil za veľký problém. „Je to kus roboty vzhľadom na to, že hrobka je obrovská a mohlo by to viesť k zničeniu oltára,“ citovala ho agentúra AFP.

Vatikán si na záver roku, v ktorom si pripomína 2000 rokov od narodenia

sv. Pavla, nechal ešte jedno prekvapenie. Archeológovia 16. júna našli v katakombách sv. Tekly neďaleko baziliky zrejme najstarší zachovaný portrét sv. Pavla.

Najstarší portrét svätca

Svoj objav tajili desať dní, počas ktorých laserom odstraňovali nánosy špiny a vápenca z obrazu, ktorý pochádza zo 4. storočia po Kristovi.

Fotografiu vyčisteného obrazu zverejnil vatikánsky denník L'Osservatore Romano.

Portrét zachytáva tenkú tvár muža s čiernou špicatou bradou. Má výrazne veľké oči a klesnutý nos. Okolo hlavy má tradičnú svätožiaru, čo zodpovedá spôsobu, akým Pavla zobrazovali v rannom stredoveku.

„Bolo ľahké si domyslieť, že ide o svätého Pavla, pretože ten štýl sa zhodoval s ikonografiou, o ktorej sme vedeli, že existovala okolo 4. storočia - teda tenká tvár a tmavá brada,“ citoval L'Osservatore Romano šéfkou reštauračných prác v katakombách Barbara Mazzeiovú.

„Je to fascinujúci objav a je to svedectvo ranej kresťanskej cirkvi spred takmer 2000 rokov,“ citoval denník Telegraph arcibiskupa Gianfranca Ravasiho, šéfa pápežskej rady pre kultúru.

Benedikt XVI., ktorý rok venovaný apoštolovi Pavlovi uzavrel v nedeľu slávnostnými večerami, vyzval veriacich, aby sa po vzore Pavla usilovali o zrelú a dospelú vieru.

Tomáš Hudák, SME, 30.6.2009

Svätý Pavol leží pod svojou bazilikou. Vatikán nazrel do hrobu svätého Pavla. Vedci potvrdili, že v ňom odpočíva známy učiteľ a misionár Kristovej cirkvi.

Bazilika sv. Pavla Za hradbami ju nechal nad hrobom svätca postaviť rímsky cisár Konštantín I., vysvätená bola v roku 324 po Kr. Požiar v roku 1823 ju takmer celú zničil, znovu vysvätená bola v roku 1855.

Mramorový sarkofág Ukrýva pozostatky sv. Pavla, odkryli ho archeológovia v roku 2006 v krypte pod oltárom baziliky.

Hrobka s latinským nápisom Paulo Apostolo Mart Schovaná 1,3 metra po podlahu, preskúmali ju archeológovia rádiouhlíkovou metódou. Zistili, že fragment kosti patril človeku, ktorý žil v 1. alebo 2. storočí po Kristovi.

Zrejme najstarší portrét sv. Pavla, pochádzajúci zo 4. storočia, našli archeológovia v katakombách svätej Tekly.

Život apoštola Pavla

- Pavol sa narodil v meste Tarsos, významnom obchodnom stredisku.

- Pôvodne mal kresťanov prenasledovať, podľa Skutkov apoštolov však na ceste do Damasku došlo k jeho obráteniu.

- Pavol absolvoval niekoľko misijných ciest, navštívil Cyprus, Malú Áziu, Korint či Efez.

- Po návrate do Jeruzalema ho okolo roku 57 zatkli. Podľa tradície ho niekedy v polovici šesťdesiatych rokov v Ríme pre šírenie kresťanstva sťali.

NAŠLI APOŠTOLA PAVLA

Sarkofág svätého ešte nikto nikdy neotvoril

Vatikánski archeológovia s najväčšou pravdepodobnosťou našli pozostatky svätého Pavla.

O objave informoval samotný pápež Benedikt XVI. na ceremónii k zakončeniu roku, ktorý katolícka cirkev venovala apoštolovi Pavlovi pri príležitosti dvojtisícového výročia jeho narodenia.

Úlomky kostí archeológovia objavili v hrobe pod rímskou Bazilikou svätého Pavla za Hradbami. Veriaci sa tam k Pavlovi modlili dve miléniá, no doteraz nebolo jasné, kto je vlastne v kamennom sarkofágu pochovaný.

Hrobku nikdy nikto neotvoril a pokoj mŕtveho vedci nenarušili ani teraz. Ak by mramorový kryt odstránili, zrútil by sa celý oltár. Fragmenty kostí odobrali sondou.

Analýzy potvrdili, že ide o človeka z 1. alebo 2. storočia.

„To podľa všetkého potvrdzuje jednohlasnú a nespochybňovanú tradíciu, že ide o pozostatky apoštola Pavla,“ dodal Svätý Otec.

Archeológovia zo sarkofágu vytiahli i zvyšky fialovej zlatom pretkanej ľanovej látky.

Apoštol Pavla sťali v Ríme v roku 67 počas krutého prenasledovania prvých kresťanov. (lz)

Plus jeden deň, 1.7.2009

Apoštol Pavol leží v Ríme

Analýza potvrdila, že pozostatky z hrobky patria spoločníkovi Ježiša.

Hrob svätého Pavla v Ríme, ktorý sa dve tisícky rokov uctieva ako posvätné miesto, zrejme skutočne uchováva apoštolove pozostatky. Ukázala to analýza úlomkov kostí z hrobky. O dôležitosti objavu svedčí fakt, že o ňom informoval pápež Benedikt XVI.

Podľa pápeža analýza úlomkov kostí ukázala, že v hrobe je skutočne pochovaný človek z prvého alebo druhého storočia. „To, ako sa zdá, potvrdzuje jednohlasnú a nespochybňovanú tradíciu, že ide o telesné pozostatky apoštola Pavla,“ vyhlásil podľa agentúry ČTK Pápež. Povedal to počas ceremónie k ukončeniu roka, ktorý katolícka cirkev venovala práve tomuto apoštolovi pri príležitosti údajného dvojtisícového výročia jeho narodenia.

Pre veriacich má toto miesto obrovský význam. „Prichádza tam množstvo pútnikov práve pre to, že s veľkou pravdepodobnosťou ide o hrob svätého Pavla. To čo potvrdili, naozaj s veľkou mierou pravdepodobnosti hovorí o autenticite miesta,“ povedal pre HN hovorca KBS Jozef Kováčik.

Sarkofág, ktorý je pod hlavným oltárom, veriaci vždy považovali za apoštolov hrob. Úlomky zo sarkofágu vyzdvihli pomocou sondy. Analýzu pozostatkov robili pomocou izotopu uhlíka 14 a datovali ich do obdobia prvého alebo druhého storočia. „Kosti sú organického pôvodu. Z organických látok sa dá určiť pomocou uhlíkovej metódy pomerne presný dátum. Takže ak to zadatovali do tohto obdobia, pravdepodobne majú pravdu,“ povedal pre HN archeológ Branislav Kovár.

Apoštol Pavol bol veľmi vzdelaný Žid, Sväté písmo aj iné zdroje ho opisujú ako veľmi horlivého. Najskôr mal za úlohu prenasledovať noovznikajúce kresťanské komunity. Neskôr sa stal kresťanom. Kým svätý Peter sa venoval kresťanom z radov Židov, Pavol sa venoval národom, ktoré neboli židovské.

Svoj život ukončil v Ríme, kde postúpil mučenícku smrť,“ opísal Kováčik.

Miesto, kde Pavla sťali, sa nazýva Tri fontány - pretože tam, kde údajne jeho hlava odskočila, vytryskli tri pramene.

Katarína Šimurková
HN, 30.6.2009

Istropolitana

Bratislava pred 69 rokmi

Tradícia vysokého školstva siaha v Bratislave až do roku 1465, keď na žiadosť kráľa Mateja Korvína pápež Pavol II. povolil založenie univerzity. Neskôr sa úlohu vysokej školy pokúšalo suplovať jezuitské kolégium aj Kráľovská právnická akadémia.

Roku 1914 vznikla maďarská Alžbetínska univerzita s tromi fakultami, na ktorú po vzniku republiky nadviazala Československá štátna univerzita, neskôr Komenského univerzita. Roku 1919 sa prednášalo len na lekárskej fakulte, kde študovalo 144 poslucháčov. Väčšina profesorov prišla z Prahy a do Bratislavy priniesla kultúru Karlovej univerzity.

V súvislosti s pohnutými udalosťami sa už roku 1938 polovica českých pedagógov vrátila na pôvodné pracovisko a snem 3. júla 1940 prijal zákon o Slovenskej univerzite. Z názvu bolo vypustené meno Komenského a rektorom sa stal Vojtech Tuka. Úradnými jazykmi bola slovenčina s latinčinou a názov inštitúcie bol Universitas Slovaca Istropolitana.

Univerzita sa členila na šesť fakúlt - právnickú, filozofickú, lekársku, prírodovedeckú, katolícku a evanjelickú bohosloveckú fakultu. Napriek vojnovému obdobiu sa univerzita stala centrom kultúrneho a vedeckého života, prežívala búrlivý rozvoj a o štyri roky na nej študovalo už 3500 poslucháčov. Po okupácii Košíc Maďarskom sa do Bratislavy presťahovala aj Slovenská vysoká škola technická, ktorá mala šesť oddelení a vychovávala technické kádre.

Vladimír Tomčík
združenie Devínska brána
SME, 3.7.2009

Obyvatelia sa skladajú na vežu

NOVÉ ZÁMKY - Na opravu veže rímskokatolíckeho kostola sa skladajú obyvatelia Nových Zámkov.

Mesto vyhlásilo verejnú zbierku, ktorá potrvá do konca roka. Zatiaľ vyzbierali 11 024 eur (332 109Sk). Kňaz Zoltán Ďurčo predpokladá, že náklady len na projekt prevýšia 13 300 eur (400 676Sk). S jeho prípravou sú problémy, lebo sa nezachoval ani jeden pôvodný nákras kostola.

Rekonštrukčné práce dosiahnu podľa odhadu zhruba milión eur (30 miliónov Sk). Mesto by chcelo práce na veži najstaršieho kostola v Nových Zámkoch začať v priebehu budúceho roka a v tom istom roku ich aj dokončiť. Rímskokatolícky farský kostol predstavuje dominantu námestia, bol vybudovaný v rokoch 1584 - 1585 v neskorogotickom štýle.

(tasr)
Plus jeden deň, 2.7.2009

Zreštaurovali Michelangelove fresky

Vo Vatikáne dokončili renováciu Paulínskej kaplnky, v ktorej sa nachádzajú aj dve Michelangelove fresky. Kaplnka v Apoštolskom paláci nie je prístupná verejnosti a využíva ju pápež. Nachádzajú

sa v nej fresky zobrazujúce obrátenie svätého Pavla a ukrižovanie svätého Petra. Podľa vatikánskych úradov bola päťročná renovácia, ktorá zahŕňala aj reštaurovanie oboch fresiek, hrazená zo

súkromných zdrojov. Stála spolu 3,2 milióna eur. Pápež Benedikt XVI. kaplnku inauguruje na bohoslužbe v sobotu 4. júla.

(sita), HN, 2.7.2009

Vlani sa narodilo najviac detí za posledné roky. Nestačí to

V roku 2008 sa na Slovensku narodilo 57 360 detí, čo je oproti minulým rokom výrazný nárast. V roku 2002 ich bolo len 51-tisíc. Podľa Zuzany Podmanickej zo Štatistického úradu je to však stále málo na to, aby krajina nevymierala.

Prekvapilo vás niečo v štatistike za rok 2008?

Šokujúce zistenia neboli žiadne, zostali zachované trendy z minulých rokov. Ale milé bolo, že sa mierne zvýšila pôrodnosť. Narodilo sa o 2 900 detí viac ako v roku 2007.

Ako sa to dá vysvetliť?

Tým, že stúpa počet detí narodených matkám vo vyššom veku, predpokladáme, že dochádza k realizácii odloženého materstva. Vyzerá to tak, že hodnota dieťaťa v rodine nebola vytlačená, len posunutá.

Čo znamená konštatovanie, že plodnosť, teda počet detí pripadajúci na jednu ženu, je kritická?

Svetoví demografi to rozdelili tak, že 2,1 dieťaťa na jednu ženu je zachovná hodnota. Teda, že toľko musí byť, aby sa populácia prirodzene reprodukovala. Keď je plodnosť len 1,5, populácia určite bude mať problémy dostať sa na zachovnú hodnotu. A najhoršie je 1,3. Takej populácii skutočne hrozí vymieranie. My sme sa tento rok dostali nad 1,3. Ale je to stále kritické.

Aby sa to zlepšilo, podľa hrubých odhadov by sa muselo rodiť 80-tisíc detí ročne.

To je veľmi hrubý odhad. Výpočet je komplikovanejší. Ale bude to okolo tohto čísla. Otázne však je, kedy by sme sa k tým 80-tisícim dostali. A s ktorými vekovými kategóriami žien. Lebo silné populačné ročníky sa už dostávajú nad tridsaťročnú hranicu.

Štatistiky ukazujú, že sa pomaly zastavuje pokles potratovosti. Oproti roku 2007 ich medziročne ubudlo len tridsať. Čím to je?

Sledovali sme to pred pár rokmi aj v Európskej únii. Všade bolo vidno pokles, ktorý sa neskôr spomalil. Zrejme vždy bude časť populácie takto riešiť reguláciu svojej pôrodnosti.

Dá sa povedať, že Slovensko v tom už dosiahlo svoju hranicu?

Je to možné.

Zo štatistik tiež vyplýva, že stúpol počet samovoľných potratov. Súvisí to so zdravotným stavom žien?

Bolo ich vyše päťtisíc za minulý rok. Predpokladáme, že väčšina z toho boli asi chcené deti. Môže to byť spôsobené posunom pôrodnosti do vyššieho veku. Ale to by sa asi skôr vedeli vyjadriť lekári.

Máte porovnanie štatistik so zahraničím? V čom je Slovensko lepšie a v čom horšie ako iné štáty?

Vo všeobecnosti sme stred Európskej únie. Výraznejšie zaostávame v strednej dĺžke života. Aj plodnosť je u nás nízka - ako vo väčšine postkomunistických krajín.

Vlani stúpol počet rozvodov. Z dôvodov pribudlo nevery, rozdielnosti pováh a ostatných príčin. Čo sú to ostatné príčiny?

Keď manželia vlastne ani nevedia identifikovať, prečo sa chcú rozviesť.

V roku 2008 zriedkavejšie došlo k stiahnutiu žiadosti o rozvod. Keď dve tretiny návrhov podávajú ženy, dá sa to chápať tak, že sú odvažnejšie?

Nie. Súvisí to skôr so súdnou praxou. Zrejme v minulosti boli snahy manželov zmieriť sa a následne dochádzalo k stiahnutiu žiadosti. Bývalo to relatívne vysoké percento. Vlani sa rozvodom skončilo 95 percent podaných návrhov, čo nás naozaj prekvapilo. Dlhú dobu demografi považovali za konštantu, že 70 percent návrhov na rozvod sa aj skončí rozvodom a až tridsať percent inak.

O dva roky bude opäť sčítanie obyvateľov. Pri poslednom sčítaní sa našli ľudia, čo pri kolónke národnosť uviedli Eskimák alebo niečo podobné. Dá sa zabezpečiť, aby si už ľudia nevymysľali a neskresľovali tým výsledky?

Zabezpečiť sa to nedá. Ale štatistika je veda p hromadných javoch. To, čo hovoríte, sú extrémny, ktoré nijako neovplyvnia výsledky ani na malých

územíach. Naozaj sa pár takých ľudí nájde, ale ak ide o úplný nezmysel, uvedieme to ako „nezistené“. Čiže Eskimákov tu určite mať nebudeme.

Ako sa pozeráte na budúcnosť Slovenska - aj v súvislosti s nízkou pôrodnosťou. Pomôžu nám prisťahovalci?

Je pravda, že sme v prognóze podhodnotili prisťahovalectvo. Imigračný prírastok je vyšší, ako sme očakávali. Ale rozhodne nie je postačujúci.

Zachrániť nás môže len skutočne dobrá propopulačná politika, ktorej základom musí byť prorodinná politika.

Slávka Séléšová
PRAVDA, 30.6.2009

Sfalšoval Leonardo da Vinci Turínske plátno?

Turínske plátno je kus látky, v ktorom bolo údajne zabalené telo Ježiša Krista. Podľa americkej vedkyne však ide o kanadský žartík Leonarda da Vinciho, ktorý experimentoval s jednoduchými fotografickými technikami a na plátno preniesol črty samého seba.

„Sedí to!“ tvrdí Lilian Schwartzová, konzultantka newyorskej školy výtvarných umení. Podľa nej sú proporcie tváre na plátne zhodné s tými, ktoré sa na svet pozierajú z Leonardových autoportrétov. Podľa Schwartzovej použil Leonardo techniku známú ako camera obscura, keď pomocou zatemnenej komory a šošovky v stene preniesol črty svojej busty na plátno, potreté svetlomitlivou vrstvou. Schwartzovej teória má však podľa expertov jeden drobný nedostatok. Prvá zmienka o Turínskom plátne sa totiž objavila sto rokov pred Leonardovým narodením.

Väčšina vedcov sa však zhoduje, že plátno predsa len zrejme nebude skutočné. Veková skúška pomocou rádioaktívneho uhlíka datuje jeho vznik do 13. alebo začiatku 14. storočia.

PRAVDA, 2.7.2009

Ružomberok sa chce zbaviť materskej školy

Ružomberok sa chce zbaviť jedinej materskej školy na svojom najväčšom sídlisku. Ponúka ju Katolíckej univerzite, ktorá ju potrebuje na výstavbu univerzitnej knižnice. Na miesto starej škôlky mesto sľubuje dve nové a tvrdí, že sa to finančne vyplatí. Pokračuje Milan Velecký.“

S malými deťmi zo sídliska do centra mesta to hrozí rodičom z najväčšieho ružomerského sídliska Kľačno. Tamojšiu jedinou škôlku si vyhládla Katolícka univerzita. Jej rektor Tadeusz Zasepa tvrdí, že ju potrebujú na výstavbu univerzitnej knižnice: „Ale preto, že sú problémy, nechcem to hneď, chceme niekoľko rokov. Doteraz to mesto ešte využívalo, my to rozumieme. Nikdy neurobíme nič, čo by urobilo život detí s rodinami ťažším.“

Redaktor: „Škôlku však navštevuje 120 detí a na sídlisku iná nie je. Mesto ju napriek tomu univerzite sľúbilo. Primátor Michal Slašťan ale tvrdí, že sa jej nezbaví teraz, ale neskôr.“

Michal Slašťan: „Je taká dohoda interná, že až vtedy, keď mesto úplne pokryje potrebu detí od školského veku, až vtedy dôjde k odpredaju materskej škôlky pre Katolícku univerzitu.“

Redaktor: „Primátor sa spolieha na novú cirkevnú škôlku, ktorá však pravdepodobne nebude na sídlisku, ale v centre mesta. Ak by to nestačilo, radnica sľubuje postaviť škôlku vlastnú.“

Michal Slašťan, primátor Ružomberka: „Zrejme dôjde aj k postaveniu novej materskej škôlky v Ružomberku v horizonte 3-4 rokov. Asi tam, kde bude najväčšia koncentrácia detí predškolského veku.“

Redaktor: „Čiže na sídlisku?“

Michal Slašťan: „Áno.“

Redaktor: „Univerzitnú knižnicu by však mali postaviť skôr.“

Rektor školy Tadeusz Zasepa by musel stihnúť do konca svojho funkčného obdobia v roku 2012.“

Tadeusz Zasepa: „V tom momente sme pri stavebnom povolení a zháňame peniažky. Minister školstva nám sľúbil 150 miliónov korún.“

Redaktor: „A rovnakú sumu, teda asi 5 miliónov eur, chce univerzita získať z fondov Európskej únie. Budovy a pozemky jej Ružomberok zatiaľ poskytuje za symbolické 1 euro.“

V Levoči sa už hanbiť nemusia

Nový slovenský unikát. Reportáž z mesta, ktoré nedávno pribudlo na zoznam UNESCO.

V seriáli HN predstavujeme miesto, kde sa na Slovensku oplatí stráviť letnú dovolenku, alebo aspoň víkend. Nájdete tu všetko, čo stojí za to.

Kráčame po asfaltovej príjazdovej ceste a pred nami sa pomaly objavuje jedno z najkrajších miest v Levoči. Stojíme takmer na vrchu Mariánskej hory, ale dnes sa tu spolu s nami schádza viac ľudí ako obyčajne. Prichádzame totiž v deň, keď sa na tomto pútnickom mieste slúži slávnostná omša - nie všetci zo zástupu však smerujú do kostola. Zopár skupiniek sa odčleňuje a mieri na miesto, kde sa otvára suverénne najkrajší výhľad na údolie i samotné mesto.

„Mariánska hora nie je iba pútnickým miestom. Je z nej krásny výhľad nielen na Levoču, ale aj na údolie Hornádu, Nízke Tatry a Slovenský raj,“ hovorí levočský historik Ivan Chalupecký. Ak by ste chceli pochytiť aspoň čo-to z histórie tohto miesta, Chalupecký dodáva, že postavenie kaplnky pravdepodobne súvisí s vďakou za záchranu životov pred pustošením Tatárov.

Kam dovidieť z hory

Zopár roztrúsených skupiniek si vychutnáva pokojné sobotné predpoludnie, my schádzame o trochu nižšie a v panoráme Levoče sa snažíme rozoznať hlavné dominanty mesta. Ako na prvý objekt vám pri podobnom pohľade zrejme padne zrak na Župný dom. Predná strana je relatívne zachovaná, bohužiaľ, z Mariánskej hory vidno práve tú zadnú, menej estetickú. Ak sa zahľadíte pomedzi vežičky a strechy, zazriete aj Kostol sv. Jakuba, poznávací znak Levoče.

„Je to najznámejšia pamiatka v meste, a turisti sa naň pýtajú najviac. Vnútri je najvyšší gotický krídlový oltár na svete z dielne Majstra Pavla. Kostol je unikátny aj v tom, že na pôvodnom mieste sa nachádza jedenásť pôvodných gotických a renesančných krídlových oltárov,“ pri-

bližuje sprievodca Levočou Štefan Plačko.

Vedeli ste však, že v tomto kostole je niečo ešte porovnateľne vzácné? Podľa Plačka sú to nástenné maľby, a niektoré sú paradoxne „schované“ za oltárom slávneho Majstra Pavla, takže sa k nim nedá dostať priamo. Tie známejšie však je vidieť aj na severnej stene.

Klietka hanby, trest

pre previnilcov

Z Mariánskej hory sa zrakom posúvame ďalej a napriek hmle sa v diaľke črtá druhá významná dominanta Levoče.

„Takmer každý obrázok propagujúci Levoču ukazuje práve túto radnicu,“ pokračuje Plačko. Nás však pred ňou zaujala jedna úsmevná vec - klietka hanby. V stredoveku v nej pranierovali previnilkyné. Možno sa prizerali aj niektorí zo slávnych rodákov, Majster Pavol, známy kronikár Gašpar Hain či Júlia Korponayová. Nič vám to posledné meno nehovorí? Napriek tomu ju určite poznáte. Júlia alias levočská Biela pani nie je len legendou. Na otázku, akú rolu zohrala v levočských dejinách, však existujú tri odpovede.

„Podľa legendy Levoču obliehala cisárska armáda. Júlia vraj z lásky ku generálovi Štefanovi Andrássymu zradila mesto a pustila dnu cisárskych vojakov. Za to ju nečakalo nič iné ako poprava,“ približuje Plačko. Spisovateľ Mór Jókai podáva značne deromantizovanú verziu: Júlia vraj mesto zradila kvôli peniazom pre svojho syna.

„A realita je ešte oveľa menej romantická,“ smeje sa Plačko. „Júlia Korponayová skutočne žila v meste, ale neexistuje zmienka o tom, že by ho zradila práve ona.“

Mária Mlaková
HN, 3.7.2009

Tip osobnosti

PETER ŽUPNÍK, fotograf

Odporúčal by som levočské kostoly - Kostol sv. Jakuba, Čierny kostol a tiež Minoritský kostol, ktorý sa nachádza za Košickou bránou. Rozhodne sa oplatí pozrieť aj Evanjelický kostol v strede mesta.

Michal Slašťan: „Keď sa porátajú všetky benefity pre mesto, tak v podstate za niekoľko rokov sa rôznymi formami tie peniaze do mesta vrátia.“

Redaktor: „A podľa primátora aj vtedy, ak radnica bude musieť postaviť škôlku novú.“

Rádio Regina, 30.6.2009